

Dit is er eentje in de categorie "Waarom heeft nou nooit eerder iemand hieraan gedacht?" Als je expliciet vastlegt dat de vrijheid van onderwijs ophoudt waar kansongelijkheid begint, hoef je die discussie in elk individueel geval apart alvast niet meer te voeren.

Maar dan nog zul je in elk individueel geval apart moeten aantonen dat een bepaald aspect van de betreffende onderwijsvorm leidt tot kansongelijkheid. Alleen in samenhang met concrete, wetenschappelijk onderbouwde ideeën hierover zie ik de beoogde grondwetswijziging leiden tot minder kansongelijkheid.

Wat is kans(on)gelijkheid precies, hoe meet je het, en als school X op dit vlak slecht scoort, hoe breng je in kaart wat er precies op school X moet veranderen? En wat als die noodzakelijke veranderingen op praktische bezwaren stuiten, bijvoorbeeld als school X heus wel wil meewerken, maar niet de middelen heeft om een bepaalde categorie kinderen te begeleiden?

Los hiervan: in dit voorstel blijft het kunstmatige onderscheid tussen "openbaar" en "bijzonder" onderwijs in stand. Dit steunt impliciet de gedachte dat er een fundamenteel verschil mag of zelfs moet bestaan tussen twee categorieën onderwijs. "Natuurlijk zijn ook wij voor gelijke kansen, maar wij zijn ook nog eens bijzonder onderwijs dus de overheid heeft zich er niet mee te bemoeien hoe wij aan die gelijke kansen werken."

Alleen al de naamgeving laat zien dat op twee gedachten wordt gehinkt. Tegenover "openbaar" verwacht je "besloten", en tegenover "bijzonder" verwacht je "gewoon". Dit suggereert dat het "openbare" onderwijs in de praktijk altijd gewoon is, en het "bijzondere" altijd besloten, maar dat is onzin. Besloten scholen kunnen afgezien van hun deurselektie best gewoon zijn, en op openbare scholen gebeuren ook weleens bijzondere dingen. Dat hier incompatibele begrippen tegenover elkaar zijn geplaatst, zegt dat er met dit onderscheid iets aan de hand is.

Ik denk dat je al een heel eind naar gelijke kansen op weg bent als je eist dat het geestelijke voedsel dat in het onderwijs wordt aangeboden in de kern bestaat uit de belangrijkste gangbare wetenschappelijke inzichten, en je de ruimte biedt om er een levensbeschouwelijk sausje naar keuze bij te serveren.

Bijvoorbeeld: de evolutietheorie is verplichte stof, maar de school mag erbij zeggen dat er ook andere theorieën zijn, zoals het scheppingsverhaal, en die ook bespreken, zolang maar duidelijk is dat de evolutietheorie wetenschappelijk het breedst aanvaard is. En: een school mag de heteronorm op een voetstuk plaatsen, als er maar bij wordt verteld dat dit geen wetenschappelijk draagvlak heeft, en als de school maar geen docenten of leerlingen weigert op grond van hun geaardheid.

(Het is ironisch dat sommige scholen bepaalde groepen willen uitsluiten met een beroep op godsdienstvrijheid, terwijl juist die godsdienstvrijheid inhoudt dat je mensen niet mag verketteren omdat ze "anders" zijn.)

Hiertegen kan als bezwaar worden ingebracht dat de wetenschappelijke kijk op de wereld ook maar een levensbeschouwing is, net als alle andere levensbeschouwingen, maar hetzelfde kan gezegd worden van taal: geen enkele variant is beter dan de andere. Toch heeft het voordelen er één variant uit te lichten en aan ieder kind mee te geven, en van alle levensbeschouwingen is wetenschap wel het meest kritisch op zichzelf en dus toch echt de meest voor de hand liggende keuze.

Het is in dit verband veelzeggend dat in de vele discussies over dit grondwetsartikel diverse partijen wel naar wetenschappelijk onderzoek verwijzen dat het eigen standpunt steunt, maar niemand zich beroept op religieuze geschriften. Kennelijk schrijft iedereen wel een zekere meerwaarde toe aan wetenschappelijke inzichten in dit debat, dus waarom niet in het klaslokaal?

Als een kind kennismaakt met meer talen dan alleen het Nederlands, heeft dat zeker voordelen, en zo heeft het ook zeker voordelen als het met andere levensbeschouwingen kennismaakt dan alleen de wetenschappelijke. Zolang die alternatieve taal of levensbeschouwing maar niet in de plaats komt van de variant die in de kern-doelen is vastgelegd.